

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΝΗΣΤΗΡΟΦΟΝΙΑ

Ενότητα 22η : Αναγνώριση του Οδυσσέα από τον Τηλέμαχο – Κατάστροψη σχεδίου αντιμετώπισης των μνηστήρων

Ραψωδία π (στίχοι 185-336)

Δομή : 1^η ενότητα: στίχοι 185-195 Οι εντολές της Αθηνάς προς τον Οδυσσέα και η άρση της παραμόρφωσης

2^η ενότητα: στίχοι 196- 205-6 Ο αιφνιδιασμός του Τηλέμαχου

3^η ενότητα: στίχοι 207-224 Η αποκάλυψη της ταυτότητας από τον Οδυσσέα και η δυσπιστία του Τηλέμαχου

4^η ενότητα στίχοι 225-245 Αναγνώριση του Οδυσσέα από τον Τηλέμαχο

5^η ενότητα στίχοι 246-261 Ο Τηλέμαχος ζητεί πληροφορίες από τον Οδυσσέα

6^η ενότητα στίχοι 298-336 Κατάστροψη σχεδίου αντιμετώπισης των μνηστήρων

- **Περίληψη**

Η Αθηνά –αόρατη για τον Τηλέμαχο- καλεί τον Οδυσσέα έξω από τη καλύβη και του δίνει εντολή να αποκαλυφθεί στο γιο του , να σχεδιάσει μαζί του την εξόντωση των μνηστήρων και έπειτα να κατέβουν στην πόλη .Του υπόσχεται ότι θα είναι κοντά του και αμέσως αγγίζοντας τον με το ραβδί της τον επαναφέρει στην πραγματική του μορφή. Ο Τηλέμαχος αιφνιδιάζεται με την αλλαγή του ξένου και πιστεύοντας ότι έχει μπροστά του ένα θεό νιώθει δέος και ζητά την ευσπλαχνία του . Ο Οδυσσέας αποκαλύπτεται , τον αγκαλιάζει δακρυσμένος , ο Τηλέμαχος όμως δυσπιστεί και πιστεύει πως κάποιος θεός προσπαθεί να τον ξεγελάσει . Ο Οδυσσέας για να τον πείσει του αναφέρει ότι η αλλαγή της μορφής του οφείλεται σε επέμβαση της Αθηνάς . Πατέρας και γιος σφιχταγκαλιάζονται και κλαίνε ασταμάτητα. Στη συνέχεια ο Οδυσσέας ικανοποιεί το αίτημα του γιου του που θέλει να μάθει πώς έφτασε στην Ιθάκη , παίρνει πληροφορίες για την κατάσταση στο παλάτι και καταστρώνει σχέδιο εξόντωσης των μνηστήρων.

στίχοι 185-190: Η Αθηνά δίνει **τρεις εντολές** στον Οδυσσέα : 1. Να αποκαλύψει την ταυτότητά του στο γιο του , 2. να σχεδιάσουν μαζί με τον Τηλέμαχο την εξόντωση των μνηστήρων και 3. να κατέβουν στην πόλη και **μια υπόσχεση** :ότι θα είναι στο πλευρό τους και θα τους βοηθήσει , που **προοικονομεί** την παρουσία της Αθηνάς κατά την μνηστηροφονία .

Στίχοι 191-245:

- **Η αναγνώριση στην Οδύσεια** ακολουθεί μια συγκεκριμένη διαδικασία που επαναλαμβάνεται με ορισμένες διαφοροποιήσεις , Δηλαδή η αναγνώριση (όπως η φιλοξενία) αποτελεί τυπικό στοιχείο .Κατά τη διαδικασία της αναγνώρισης:

1. Αποκρύπτεται η ταυτότητα κάποιου προσώπου με μεταμόρφωση /παραμόρφωση ή με μια ψεύτικη ιστορία
2. απομονώνονται τα δυο πρόσωπα που συμμετέχουν στην αναγνώριση
3. αποκαλύπτεται η ταυτότητα του προσώπου που πρόκειται να αναγνωρισθεί με άρση της μεταμόρφωσης /παραμόρφωσης και με ομολογία της ταυτότητας
4. το πρόσωπο που αναγνωρίζει εκφράζει τη δυσπιστία του να δεχτεί την ταυτότητα του άλλου και απαιτεί αποδεικτικά στοιχεία
5. το πρόσωπο που αναγνωρίζεται παρουσιάζει αποδεικτικά στοιχεία
6. ακολουθεί η αναγνώριση συνοδευόμενη από έκφραση των ανάλογων συναισθημάτων

Στη συγκεκριμένη ενότητα :

1. Ο Οδυσσέας έχει ήδη παραμορφωθεί από την Αθηνά (ν 210 και εξής) που τον έντυσε ζητιάνο
2. Ο Εύμαιος φεύγει για την πόλη , για να αναγγείλει στην Πηνελόπη την άφιξη του Τηλέμαχου , οπότε τα δυο πρόσωπα , Οδυσσέας και Τηλέμαχος , απομονώνονται
3. Αίρεται η παραμόρφωση (στίχοι 191-195) με τη βοήθεια της Αθηνάς και αποκαλύπτει την ταυτότητά του (στίχοι 207-210-11) ο Οδυσσέας
4. Ο Τηλέμαχος εκφράζει τη δυσπιστία του ‘ στίχοι 214-224 ‘
5. Ο Οδυσσέας διαβεβαιώνει τον Τηλέμαχο ότι η παραμόρφωση ήταν έργο της Αθηνάς , χωρίς να δίνονται αποδεικτικά στοιχεία (στίχοι 226-235)
6. αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων (χύθηκε πάνω του οδυρόμενος και βουρκωμένος τον αγκάλιασε –σπαρακτικά θρηνούσαν ...το δάκρυ από τα βλέφαρά του κύλησε)

- **Η συναισθηματική κατάσταση του Τηλέμαχου**

Ο Τηλέμαχος μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα βιώνει πολλά και διαφορετικά έντονα συναισθήματα :

- στην αρχή μένει έκθαμβος και αιφνιδιάζεται
- νιώθει δέος και στρέφει αλλού το βλέμμα του
- δυσπιστεί και θεωρεί πως κάποιος θεός του παίζει παιχνίδια
- πείθεται πως έχει μπροστά του τον πατέρα του
- ξεσπά σε κλάματα και αγκαλιάζει τον πατέρα του

Τα συναισθήματά του είναι απόλυτα δικαιολογημένα , αφού ο Τηλέμαχος βιώνει απίστευτες καταστάσεις που μόνο ένας θεός μπορεί να προκαλέσει. Δικαιολογημένη και η δυσπιστία να πιστέψει τον άγνωστο που ξαφνικά αλλάζει όψη και μεταμορφώνεται και ισχυρίζεται πως είναι ο πατέρας που

ο νεαρός άντρας δεν είχε ποτέ δει . Η άρση της δυσπιστίας του οφείλεται στη διαβεβαίωση ότι η αλλαγή είναι έργο της Αθηνάς , γεγονός που δεν αφήνει κανένα περιθώριο για αμφιβολία.

- **Η παρομοίωση των στίχων 242-245**

Ανάλυση παρομοίωσης: πλατιά παρομοίωση που περιγράφει τα συναισθήματα των δυο αντρών
Συγκεκριμένα :

αναφορικό μέρος : σαν αετοίπροτού ξεπεταρίσουν - στίχοι 243-4

δεικτικό μέρος : τόσο πικρόκύλησε – στίχος 245

κοινός όρος : **ο θρήνος των δυο αντρών που προκαλείται από την πολύχρονη στέρηση .**

Το κλάμα του παρομοιάζεται με τον απελπισμένο και οξύ θρήνο πουλιών , που κυνηγοί άρπαξαν από τη φωλιά τα άφτερα μικρά τους . Μας κάνει εντύπωση ότι η παρομοίωση συσχετίζει δύο πράγματα τελείως διαφορετικά : το κλάμα χαράς με τον απελπισμένο θρήνο . Και οι δύο θρήνοι όμως προκαλούνται από την ίδια αιτία : από τη στέρηση . Συνεπώς αυτό που θέλει να τονίσει ο ποιητής είναι ότι πατέρας και γιος κλαίνε για τα χρόνια που πέρασαν ο ένας μακριά από τον άλλον .

- **Κατάστρωση σχεδίου εξόντωσης των μνηστήρων**

Ο Οδυσσέας θα εμφανιστεί στο παλάτι με τη μορφή ζητιάνου

Ο Τηλέμαχος θα πρέπει 1.να υπομείνει τις προσβολές εις βάρος του πατέρα του και να διατηρήσει την ψυχραιμία του 2. να μαζέψει τα όπλα από την μεγάλη αίθουσα , αφήνοντας όπλα μόνο για αυτούς τους δυο , 3. να κρατήσει μυστική την ταυτότητα του ξένου από όλους , ώστε να μπορέσουν να ελέγξουν την πίστη των δούλων .

- **Εκφραστικά μέσα**

Μεταφορά : στίχος 211 σηκώνοντας τα βάρηάλλων ανδρών

εικόνες : στίχοι 212-213 και 219-240

Παρομοιώσεις : πλατιά στίχοι 242-245 και απλή στίχος 224

υπερβολή : στίχος 246

- **Τυπικά στοιχεία**

Λαερτιάδη , διογέννητε , ω πολυμήχανε Οδυσσέα (185) , Κι όπως του μίλησε , πέταξαν σαν πουλιά τα λόγια του (200) , Πήρε το λόγο βασανισμένος και θείος(207) , Του αντιμίλησε έπειτα ο Οδυσσέας πολυμήχανος(225)

- **Προοικονομίες** στίχοι 298-336